

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 404.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245225116160/facsimile.pdf> (tilgået 06. juni 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Hellige Romerske Rige

kunne være de Svenske Dalekaries nærmeste Paarørende, hvad deres Tungenaal, Tungeslag og gamle Navne endnu maatte kunne give endeel Oplysning om, saa det er Skade, at Forbundets berømte Historie-Skriver ei derpaa anvendte den Opmærksomhed, han bortdslede paa mange Ubetydeligheder.

For Resten sige Schweitserne (Grandelaget i Skovbygden) at de havde aldrig vidst noget af Herremands-Aaget, men fra Arilds-Tid, som Rigs-Bønder, været ligesaa frihaarne som Rigs-Ridderskabet, saa Alt hvad de havde med Grev Rudolf af Habsburg at gjøre, var, at de i den forstyrrede Tid, efter Skik og Brug, havde valgt ham til Skytsherre (Schirmvogt), uden at han maatte blande sig i deres Anliggender, som bestyredes i hvert Landskab af en Landdamman, de selv satte, og en Foged, Keiseren sendte til at dømme i Livssager. Denne sin Keiser-Ret, siger man nu, misbrugde Albrecht til at sende Schweitserne to Plage-Fogeder, Gessler og Landenberg, der skulde pine dem til paa Naade og Unaade at overgive sig til Habsburg og Østerrig, men at det gjorde den modsatte Virkning, saa Werner Stauffacher fra Uri, Walter Fürst fra Schweits og Arne [Arnold] Melchthal fra Unterwalden sammensvor sig paa Rütli-Marken med endeel Ligesindede, bemægtigede sig (Nyaarsdag 1308) Tvangs-Borgene Rossberg, Sarnen og Küssnacht, og jog Landenberg Pokker i Vold. Gessler derimod slap ikke derfra, thi han havde nødt Mester-Skytten fra Uri, Wilhelm Tell, der ikke vilde neie for hans Hat, til at skyde et Æble af sin egen Søns Hoved, og var derpaa faldet for en Piiil fra den samme sikkre Haand^{*)}.

Her har vi Fortællingen, som den alt findes hos Forbundets første Historieskriver, Tschudi fra Glarus, i det Sættende Aarhundrede, og lader sig spore langt længere tilbage, og naar man en anfægter den, enten paa Grund af at den ei findes lidsnok opskrevet, eller fordi en Konge i Danmark skal have tvunget »Toke Skytte» til det samme Mesterstykke, som Gessler krævede af Tell, da er det barantligt; thi var ingen Historie sand, før den kom til at staae paa Papiret, da blev den det jo aldrig, og skulde enhver Helt have sit Liv forbrudt og forvandles til en Mythe, naar enten Mund eller Pen havde smykket hans Bedrift, da maatte alle Helte forsvinde af Historien tilligemed Wilhelm Tell. Da det desuden erganske vist, at Schweitser-Forbundets Patriarker har havt deres Navne, ligesaa vel som

^{*)} Joh. Müllers Schweitser-Historie B. 1. K. 18. B. 2. K. 1.